

Η σημασία και η μεθοδολογία των
καταγραφών.

Η οπτική των κρίσιμων συμβάντων

Γιατί να παρατηρήσουμε;

Μεθοδολογία παρατήρησης

«Παρατήρηση στο νηπιαγωγείο.
Ανάλυση και Κατανόηση του Πλαισίου της τάξης»

- Πώς παρατηρούσατε;
- Τι παρατηρούσατε;
- Τι καταγράφατε; Πώς ήταν οι καταγραφές σας;
- Σε ποιους άξονες κινηθήκατε;
- Ποιος ήταν ο βαθμός συμμετοχής σας;

Εντοπίζετε διαφορές ανάμεσα στις
καταγραφές που ακολουθούν;
Σε σχέση με τις περσινές σας καταγραφές
εντοπίζετε κάποιες διαφορές;

Καταγραφή 1

«Ως προς την επικοινωνία, υπήρξε ένα ασφαλές πλαίσιο επικοινωνίας όπου τα παιδιά δεν φοβούνταν να εκφραστούν. Στη δραστηριότητα της μουσικής η νηπιαγωγός απευθύνθηκε στα παιδιά κυρίως ερωτηματικά και προτρεπτικά. Τα παιδιά χωρίστηκαν κυρίως σε ομάδες και δημιουργούσαν ήχους. Η νηπιαγωγός τα επιβράβευε. Στη συνέχεια τα παιδιά συγκεντρώθηκαν στην ολομέλεια. Η νηπιαγωγός άρχισε να παίζει με μια φλογέρα και τα παιδιά σταματούσαν να μιλούν στο άκουσμά της»

Καταγραφή 2

«Χώρισα τα παιδιά σε 4 ομάδες. Σε κάθε ομάδα μοιράστηκαν φωτογραφίες σχετικές με το καλοκαίρι και τη θάλασσα. Η κάθε ομάδα ανέλαβε να δημιουργήσει μια ιστορία με βάση τις φωτογραφίες και να την παρουσιάσει στην ολομέλεια. Σε μια ομάδα ένα παιδί φάνηκε να έχει ανάγκη από λίγη παρότρυνση για να εκφράσει τη σκέψη του και με δική μου παρότρυνση τα υπόλοιπα παιδιά του άφησαν χρόνο να σκεφτεί και να μιλήσει και τελικά συνεργάστηκαν ικανοποιητικά. Στην 4^η ομάδα ένα παιδί το οποίο ήταν πολύ ομιλητικό, έπαιρνε πρωτοβουλίες συνεχώς και επενέβαινε στα λεγόμενα των υπολοίπων, με αποτέλεσμα να μην αφήνει χρόνο και χώρο στα άλλα παιδιά. δυσκολεύτηκα πολύ να το οριοθετήσω και να ενισχύσω τα υπόλοιπα.....»

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ 3

Η νηπιαγωγός στέκεται μπροστά από τον πίνακα της τάξης. Οι μαθητές βρίσκονται καθισμένοι στα παγκάκια σχήματος «Π».

Ν. Σήμερα θα μάθουμε το γράμμα «Π». Ξέρετε πώς είναι; (Στον πίνακα έχει τραβήξει μια ευθεία γραμμή). Φανταστείτε ότι αυτή η ευθεία γραμμή είναι η γραμμή του τετραδίου μας, λίγο πιο πάνω από αυτήν τραβάμε άλλη μια γραμμούλα εμείς και από τις ακρούλες που αρχίζει και τελειώνει, τραβάμε άλλες δυο γραμμές κάθετες προς τη γραμμή του τετραδίου μας.

(Ενώ δίνει τις οδηγίες, σχεδιάζει όσα λέει. Οι μαθητές την κοιτούν.)

Κωνσταντίνος. Είναι σαν το «Γ» με μια ακόμα γραμμή;

Ν. Ναι ... αλλά πάντα οι γραμμές που τραβάμε προς την γραμμή του τετραδίου είναι κάθετες και ευθεία. Έχετε δει κανένα «Π» με στραβές γραμμές;

(Σχεδιάζει ένα «Π» με γραμμές που δεν είναι κάθετες)

Παρόμοια εξηγεί και τον σχεδιασμό του «π».

Στη συνέχεια, αφού οι μαθητές καθίσουν στα τραπεζάκια τους μοιράζει ένα φύλλο εργασίας. Στο πάνω μέρος του φύλλου εργασίας, υπάρχει σε τυποποιημένη μορφή το κεφαλαίο και το μικρό γράμμα «Π,π». Από κάτω του βρίσκεται ένα τυποποιημένο σχέδιο ενός αντικειμένου (παπούτσι) το οποίο αρχίζει από «Π». Μέσα σ αυτό, υπάρχουν διάφορα γράμματα της αλφαβήτου. Γύρω από το σχέδιο αυτό, υπάρχουν λέξεις που κάθε μια εμπεριέχει το γράμμα «Π» (είτε αρχίζει, είτε βρίσκεται στη μέση, είτε στο τέλος). Οι μαθητές και στις δυο περιπτώσεις καλούνται να βρουν το γράμμα «Π» και να το κυκλώσουν.

Κάτω από το σχέδιο υπάρχουν οδηγίες

«Γράφω το γράμμα Π, π»

Τέσσερα ζευγάρια γραμμών είναι σχεδιασμένα στο κάτω μέρος του φύλλου εργασίας. Τα δυο ζευγάρια αφορούν το κεφαλαίο «Π» και τα άλλα δυο το μικρό «π». Μπροστά από τις δυάδες των ζευγαριών υπάρχει τυποποιημένο σε μεγάλο μέγεθος το κεφαλαίο ή το μικρό γράμμα ανάλογα ενώ σε κάθε ζευγάρι γραμμών υπάρχει τυποποιημένο το κεφαλαίο «Π» και το μικρό «π». Στο κενό ανάμεσα στο κάθε ζευγάρι γραμμών, οι μαθητές καλούνται να αντιγράψουν το γράμμα (κεφαλαίο ή μικρό).

Οι ερωτήσεις των μαθητών εστίαζαν στο αν θα μπορούσαν να χρωματίσουν τα σχέδια του φύλλου εργασίας. Μετά ξεκίνησαν να ασχολούνται με το φύλλο εργασίας. Ο Ι. προσπαθούσε να δει τι κάνει ο διπλανός του, η Ε. αφού έβαψε διάφορα με τους μαρκαδόρους της το έδωσε στη δασκάλα της: «Πού είναι το Π και το π;» τη ρώτησε εκείνη, η Ε. όμως δεν απάντησε. Ο Ρ. και ο Μ. άρχισαν να γαργαλούν ο ένας τον άλλο, η Φ. έβαλε τα κλάματα και η εκπαιδευτικός την πλησίασε και άρχισε να την ρωτάει αν πονάει κάπου. Η Φ. κουνούσε αρνητικά το κεφάλι της. Η Α. το έκανε ολόσωστα και η Νηπιαγωγός την επιβράβευσε.

Καταγραφή 4

Η Κατερίνα παίζει μόνη της με την κούκλα μωρό. Την παίρνει αγκαλιά και την ταΐζει με το κυπελάκι. Την σκεπάζει και την κουνά στην αγκαλιά της. Η Νάσια πλησιάζει και τραβά την κούκλα από τα μαλλιά. Η Κατερίνα φωνάζει «Ε!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!» Παρεμβαίνω ως φοιτήτρια και λέω: « Νάσια....πρόσεχε γιατί το μωρό κοιμάται!» Την κοιτά με έκπληξη και φέρνει ένα μαξιλάρι στην Κατερίνα. « Να, βάλε το εδώ γιατί είναι νύχτα...» Η Κατερίνα ξαπλώνει την κούκλα, την σκεπάζει μέχρι πάνω με σεντονάκι. Παρεμβαίνω πάλι και της λέω: « Πρόσεχε! Θα σκάσει...δεν αναπνέει!» Αμέσως η Κατερίνα πιάνει το σεντόνι και προσπαθεί να το διπλώσει . Μετά το βάζει προσεχτικά πάνω στην κούκλα αφήνοντας το κεφάλι της ελεύθερο και λέει χαμογελώντας: «Να....έτσι αναπνέει». Συνεχίζει να ψάχνει για μπουκαλάκια και συγκρίνει τις ετικέτες. Μετά παίρνει ένα μαρκαδόρο και γράφει πάνω στις ετικέτες. Τη ρωτώ: « τι λέει εδώ δεν βλέπω» « Γάλα για μωρό» μου απαντά. « Είναι νύχτα και πρέπει να του φτιάξω γάλα γιατί θα με κουφάνει.....»

Καταγράφουμε για ποιο λόγο;

Σχολιασμός ΠΩΣ;

Θεωρία....

*Παρατηρώ – αυτοπαρατηρώ – σχεδιάζω – εφαρμόζω –
αναστοχάζομαι - επανασχεδιάζω*

Από την απλή στη συμμετοχική παρατήρηση

- Ο παρατηρητής συμμετέχει στη διαδικασία που παρατηρεί.
- Είναι ταυτόχρονα εσωτερικός (συμμέτοχος) και εξωτερικός παρατηρητής.
- Ποικιλία συμμετοχής .. Από απλή παρουσία ως την πλήρη συμμετοχή

Σκεφτείτε...

Ποιον ρόλο παρατηρητή θα επιλέγατε στις διάφορες φάσεις;

- την πρώτη μέρα σε ένα νηπιαγωγείο

- ύστερα από αρκετές συνεχόμενες φορές σε μια τάξη νηπιαγωγείου

- κατά τη διάρκεια των παρεμβάσεών σας

- προς το τέλος της πρακτικής σας άσκησης

Συμμετοχική παρατήρηση

- Μεγαλύτερη εξοικείωση με την κατάσταση που παρατηρούμε
- Συλλογή στοιχείων από όσους συμμετέχουν, συζήτηση, ανταλλαγή σκέψεων, διατύπωση αποριών
- Σταδιακή εμβάθυνση
- Διαφοροποίηση αξόνων παρατήρησης με βάση όσα συνειδητοποιούμε εμπλεκόμενοι στη διαδικασία

Τι παρατηρούμε κάθε φορά;

- Ως παρατηρητές **μελετάτε τους άξονες*** παρατήρησης πριν αρχίσει **η διαδικασία** και ορίζετε συγκεκριμένες πτυχές ή συμπεριφορές στις οποίες σκέφτεστε να εστιάσετε (π.χ. ποιοι αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, ποιος μιλάει σε ποιον και για πόσο, ποιοι δεν συμμετέχουν στην επικοινωνία;) → Συγκεκριμένα ερωτήματα για την παρατήρηση, τα οποία προκύπτουν από τις εισηγήσεις και βασίζονται σε ένα θεωρητικό πλαίσιο (Παρακολούθηση και μελέτη βιβλιογραφίας)
- * μαθησιακό περιβάλλον, μη λεκτική επικοινωνία, παιχνίδι, φύλο....

Συλλογή στοιχείων

- Εστιάζοντας στους άξονες παρατήρησης που έχουν προσδιοριστεί (και στα επιμέρους υποερωτήματα) **συγκρατείτε όσα περισσότερα σχετικά στοιχεία** (π.χ. Μη λεκτική επικοινωνία: πώς αξιοποιείται το βλέμμα και ο τόνος της φωνής από τον/την Νηπιαγωγό, τα παιδιά; Ποιες επιθυμίες εκφράζουν τα παιδιά με μη λεκτική συμπεριφορά; Πώς τις αποκωδικοποιεί ο εκπαιδευτικός; Πόσο κοντά κάθονται το ένα στο άλλο;....)

Από την παρατήρηση, στην καταγραφή, στην
ανάλυση και ερμηνεία...

Πώς μπορεί ένας παρατηρητής να μετακινήσει την οπτική του
από την απλή περιγραφή στην ανάλυση;

Αποστασιοποίηση: κατανόηση σταδίων παρατήρησης και
τρόπου επεξεργασίας της δικής μας οπτικής για τα
εκπαιδευτικά δρώμενα που παρατηρούμε

Για μια καλή καταγραφή...

- Προσπαθείτε, όσο μπορείτε, να διαχωρίσετε αυτά που καταγράφετε από:
 - α) τις προσδοκίες σας: Στόχος της παρατήρησης δεν είναι να επιβεβαιώσετε αυτό που ξέρετε ή αυτό που πιστεύετε, αλλά και να διερευνήσετε διαδικασίες, που ίσως σας οδηγήσουν και σε απρόβλεπτες απόψεις
 - β) τις ερμηνείες σας: Η συστηματική ερμηνεία αποτελεί σύνθεση των στοιχείων και εξαγωγή πορισμάτων με τη βοήθεια και της θεωρίας
 - γ) τη συναισθηματική φόρτιση λόγω της συμμετοχής σας στη διαδικασία: προσπαθείτε στο βαθμό του δυνατού να αποστασιοποιηθείτε από τα στοιχεία που καταγράφετε. Μπορούν τα συναισθήματα να καταγράφονται στη συνέχεια.

Καταγραφή, σχολιασμός και ερμηνεία

- Ειδικά στη συνθήκη της συμμετοχικής παρατήρησης καταγράφετε αμέσως μετά την παρατήρηση , συγκρατώντας όσα περισσότερα στοιχεία μπορείτε, προκειμένου να τα περιγράψετε αναλυτικά και αντικειμενικά πριν τα φιλτράρετε μέσα από τη δική σας οπτική.
- Σκεφτείτε ότι όσο πιο πλούσια είναι η καταγραφή σας τόσο πιο εύκολα θα μπορέσετε να αντλήσετε **κρίσιμα συμβάντα** για να τα ερμηνεύσετε και να τα σχολιάσετε.

Εξάλλου, η παρατήρηση και η καταγραφή έχει νόημα όταν συνοδεύεται από ερμηνεία και στοχασμό

Πώς καταγράφουμε και σχολιάζουμε; Τεχνική...

Γράφετε σε μια σελίδα (περιγραφικό μέρος) και αφήνετε λευκή την αντικριστή της για το ερμηνευτικό μέρος.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ
Όσο το δυνατόν πιο αναλυτική περιγραφή...	Σχόλια, σημειώσεις, αναθεωρήσεις, δεύτερες σκέψεις, ανάλυση δεδομένων, αξιολογήσεις άλλων....

Περιγραφικό μέρος

Μαθησιακό περιβάλλον (στοιχεία λεκτικής / μη λεκτικής επικοινωνίας: Τι γίνεται; Τι λέγεται (ή τι δε λέγεται) και πώς;)

Γεγονότα

Ενδεικτικοί διάλογοι

- ✓ *Σημαντικοί για την ερμηνεία η επάρκεια του περιγραφικού μέρους*
- ✓ *Απομόνωση κρίσιμων συμβάντων*

Είναι οι επόμενες περιγραφές επαρκείς;

Είναι ένα ωραίο νηπιαγωγείο με μια μικρή αυλή με κούνιες και κάποιες μπάλες και μια μεγάλη και ευρύχωρη αίθουσα με πολλά παιχνίδια και τραπεζάκια διάσπαρτα στο χώρο. Τα παιδιά ασχολούνται με διάφορα παιχνίδια.

Έξι παιδιά, τέσσερα κορίτσια και δύο αγόρια παίζουν στο πλαστικό σπίτι που υπάρχει στην αυλή κατά την ώρα του διαλείμματος, ενώ κάποια άλλα κάνουν τσουλήθρα.

Ερμηνευτικό μέρος

- Ερμηνείες δράσης, συμπεριφορών σε σύνδεση και με τη βιβλιογραφία
- Ιδέες – Εναλλακτικές προτάσεις
- Σκέψεις για τις πεποιθήσεις των υποκειμένων της δράσης (δραστών)
- Ερωτήματα που προκύπτουν για περαιτέρω διερεύνηση

Πώς αξιοποιώ τη θεωρία;

Διεκπεραιωτική αναφορά σε θεωρητικά πορίσματα

Έναντι

Κατανοήσεων που μας επιτρέπουν να παρατηρήσουμε περισσότερα
από αυτά που θα παρατηρούσαμε αν δεν τη γνωρίζαμε.

ΠΕΡΙΡΑΦΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Οι τοίχοι της αίθουσας είναι στολισμένοι με έργα των παιδιών. Υπάρχουν και κάποιοι πίνακες που έχει φτιάξει η νηπιαγωγός (αλφαβήτα, χάρτης κλπ.)

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Η τάξη αντανακλά τις δραστηριότητες των παιδιών. Το ότι οι τοίχοι είναι στολισμένοι με τα έργα των παιδιών τα κάνει να αισθάνονται περήφανα (Edwards et al., 2000)

ΠΕΡΙΡΑΦΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Στους τοίχους βρίσκονται αναρτημένες δημιουργίες κυρίως της νηπιαγωγού, όπως η αλφαβήτα και προκατασκευασμένες εικόνες σε φωτοτυπίες τις οποίες τα παιδιά έχουν απλά χρωματίσει ή έχουν γεμίσει κάνοντας κολάζ. Τα περισσότερα παιδιά έχουν χρησιμοποιήσει τα ίδια χρώματα για να χρωματίσουν π.χ. λουλούδια, ακόμη και ομπρέλες. Κρεμασμένες στον αέρα υπάρχουν ελληνικές σημαίες και φιγούρες του Καραγκιόζη και πάλι χρωματισμένες από τα παιδιά.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Τα παιδιά νιώθουν περήφανα (όταν αναγνωρίζουν τα έργα τους αναρτημένα στους τοίχους και τους αρέσει να μιλούν για αυτά (Edwards et al., 2000). Στη συγκεκριμένη τάξη κατά τη γνώμη μου είναι δύσκολο να αναγνωρίσουν τα έργα τους στους τοίχους. Οι παραγωγές των παιδιών που είναι αναρτημένες είναι τυποποιημένες, ακόμη και οι επιλογές των χρωμάτων που έχουν χρησιμοποιήσει.

ΠΕΡΙΡΑΦΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Νομίζω ότι ο χώρος αντανακλά κυρίως την άποψη της εκπαιδευτικού για τη διδασκαλία και τη μάθηση και θέλω να διερευνήσω περισσότερο ποια διδακτική προσέγγιση υιοθετεί. Θέλω επίσης να διερευνήσω αν αυτού του χαρακτήρα είναι οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται στην τάξη, που δύσκολα θα τις χαρακτηρίζαμε «δραστηριότητες των παιδιών». Κάνω την υπόθεση ότι πρόκειται για δραστηριότητες που επιβάλλει η νηπιαγωγός και τα παιδιά πειθαρχούν.

Συμμετοχική Παρατήρηση- (Ανα)στοχασμός

- Παρατηρείτε, καταγράφετε και στοχάζεστε σχετικά με την συμμετοχή σας στη διαδικασία $\Rightarrow$

Εμπλέκεστε σε μια διαδικασία διερεύνησης όχι μόνο της πρακτικής σας (τι κάνετε) αλλά και των επιλογών σας (γιατί το κάνετε; Το μάθατε κάπου ή από συνήθεια/προσωπική εμπειρία ή....; Πώς μπορείτε να το βελτιώσετε;)

- Αρχίζετε να ερευνάτε και την πρακτική σας και τις απόψεις σας (εκπαιδευτικός-ερευνητής)

Η έννοια του Κρίσιμου Συμβάντος

Πώς χρησιμοποιούνται τα κρίσιμα συμβάντα ως μεθοδολογικό εργαλείο για να κατανοήσουμε περαιτέρω την εκπαιδευτική διαδικασία;

Επισήμανση και ανάλυση σημαντικών επεισοδίων της εκπαιδευτικής διαδικασίας: μεθοδολογικό εργαλείο που προάγει τις διαδικασίες αναστοχασμού

Τα κρίσιμα συμβάντα

Τα κρίσιμα συμβάντα δεν είναι 'αντικείμενα' που υπάρχουν ανεξάρτητα από τον παρατηρητή και περιμένουν να ανακαλυφτούν σαν τα ψήγματα χρυσού ή τα ακατοίκητα νησιά αλλά, όπως όλα τα ερευνητικά δεδομένα τα κρίσιμα συμβάντα δημιουργούνται. Γεγονότα υπάρχουν πάντα, όμως τα κρίσιμα συμβάντα παράγονται από τον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε μία κατάσταση: ένα κρίσιμο συμβάν είναι μια ερμηνεία της σημασίας ενός γεγονότος. Το να θεωρήσουμε ένα συμβάν ως κρίσιμο είναι μια αξιολογική κρίση και η βάση γι' αυτήν την κρίση είναι η σημασία που αποδίδουμε στο νόημα του συμβάντος[...]

Tripp, 1993, 8, 24-25

Ένα γεγονός/στιγμιότυπο είναι σημαντικό όταν...

- Συμβάλλει στο να κατανοήσετε ιδέες / σκέψεις / αντιλήψεις / γνώσεις /ικανότητες /δεξιότητες των παιδιών
- Συμβάλλει στο να κατανοήσετε καλύτερα πτυχές της εκπαιδευτικής διαδικασίας που έχουμε προσεγγίσει στο επίπεδο της θεωρίας
- Επιφέρει αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί το παιδί
- Επιφέρει αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο σκέφτεστε σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία ή κάποια πτυχή της

Πρωτόκολλο καθοδηγούμενου προσωπικού αναστοχασμού Hole & McEntee (1999)

- Τηρήστε σύντομες σημειώσεις που θα αναπτύξετε στο ημερολόγιό σας στη συνέχεια
- «Τι συνέβη»: Επιλέξτε ένα συμβάν που σας φάνηκε ενδιαφέρον και καταγράψτε το με όσες λεπτομέρειες μπορείτε να ανακαλέσετε στη μνήμη σας
- «Γιατί συνέβη; Κατά τη διάρκεια ποιας διαδικασίας συνέβη;»: συμπληρώστε στοιχεία του πλαισίου της τάξης προκειμένου να αποδώσετε πληρέστερο νόημα στο περιγραφόμενο συμβάν.
- «Τι θα μπορούσε να σημαίνει;»: Διερεύνηση πιθανών σημασιών, όχι παρουσίαση της «σωστής» σημασίας του συμβάντος
- Ποιες οι συνέπειες στην πρακτική σας; Πώς θα άλλαζε η πρακτική σας ως συνέπεια των νέων κατανοήσεων;

Συνοψίζοντας....

- Τα κρίσιμα συμβάντα δεν υπάρχουν ανεξάρτητα από τον παρατηρητή, αλλά παράγονται από τον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε μία κατάσταση, από τη σημασία που εμείς της δίνουμε.
- Η συζήτηση των κρίσιμων συμβάντων με άλλα μέλη μιας μικρότερης ή μεγαλύτερης ομάδας και η διαχείριση συμφωνιών, διαφωνιών και αντιπαραθέσεων, συμβάλλει στη ανάπτυξη μιας στοχαστικής συζήτησης που οδηγεί στην παραγωγή κοινής γνώσης αλλά και στην καλύτερη συγκρότηση της προσωπικής σας οπτικής .

Επεξεργασία παραδειγμάτων

*Θα μπορούσαν να αποτελούν οι επόμενες περιγραφές
κρίσιμα συμβάντα;*

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Τέσσερα κορίτσια ηλικίας τεσσάρων και πέντε ετών παίζουν ένα παιχνίδι ρόλων αγοραπωλησίας στη γωνιά του μαγαζιού. Με αυτοπεποίθηση συζητούν για τις τιμές, χρησιμοποιώντας διψήφιους αριθμούς. Το παιδί που είναι στο ταμείο περνά τα προϊόντα του παιχνιδιού σε μια αυτοσχέδια ταμειακή μηχανή, σκανάρει την πιστωτική κάρτα του παιχνιδιού, και δίνει τα προϊόντα στον πελάτη. Όσο το κάνει αυτό, μεταχειρίζεται με σεβασμό τον πελάτη ρωτώντας τον «Μπορώ να κάνω κάτι άλλο για εσάς;».

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Τα παιδιά έχουν κόψει τα σχήματα και μοιράζονται κάποιες κόλλες. Ο νηπιαγωγός παίρνει τα σχήματα κάποιων παιδιών και κόβει ό,τι προεξέχει από το περίγραμμα. Έπειτα, κάθεται στην έδρα όσο τα παιδιά κολλούν τα σχήματα στο λευκό χαρτί. Η Χ. έχει κολλήσει όλα τα σχήματα και πηγαίνει στην έδρα με την εργασία της. Ο νηπιαγωγός κοιτάζει την εργασία της και συνοφρυώνεται.

N- Αχ Χριστινιώ, αχ Χριστινιώ. Πετάνε, θα σου φύγουν τα σχήματα. (Παίρνει την κόλλα και φτιάχνει τα σχήματα) Βιάστηκες.

Συγκεντρώνονται και άλλα παιδιά γύρω από την έδρα με τις εργασίες τους. Ο νηπιαγωγός δίνει την εργασία στη Χ.

N- (Με χαμηλό τόνο φωνής) Από εσένα περιμένω περισσότερα πράγματα. Είσαι μεγαλύτερη.

Η Χ. τον κοιτάει σιωπηλή. Παίρνει την εργασία της και τη βάζει στο φάκελό της.

Ο Χ. ολοκληρώνει τη ζωγραφιά του και ρωτάει την εκπαιδευτικό:

-Χ.: « Το απ' τον πώς γράφεται;»

-Νηπ.: «Τι ακούς; ΑΠ- Τ-Ο Ν»

-Χ.: « Το Α και το Π»

-Νηπ.: « Πολύ καλά, το Α και το Π. Γράψε τα»

Ο Χ. με ένα μαρκαδόρο έγραφε το όνομά του και είχε ξεκινήσει να γράφει Α.

-Νηπ.: « Σου έχω πει με μαρκαδόρο να γράφεις μόνο το όνομά σου και τίποτα άλλο».

Ο Χ., μετά από λίγο μου έδωσε μια ζωγραφιά στην οποία είχε γράψει:

ΧΡΗΣΤΟΣ

ΑΠΤΟΝ.

-Νηπ.: « Απ' τον Χρήστο έγραψες»

-Χ.: « Ναι».

Ο Χ. παίρνει τη ζωγραφιά και αφού έγραψε κάτι ακόμη, μου την έδωσε πάλι. Είχε συμπληρώσει:

ΧΡΗΣΤΟΣ2

ΑΠΤΟΝ1

-Χ.: « Έβαλα το 1 και το 2 για να διαβάσεις πρώτα τι 1, επειδή μπερδεύτηκα και τα έγραψα με λάθος σειρά».

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Περιγραφή	Σχολιασμός
Ενώ η δραστηριότητα βρισκόταν σε εξέλιξη η Α. όπως και τα υπόλοιπα παιδιά πήρε τον μαρκαδόρο και ξεκίνησε να σχεδιάζει την δικιά της λέξη η οποία όμως άρχισε να έχει φθίνουσα πορεία καθώς η Α. δεν κρατούσε τον μαρκαδόρο με τον σωστό τρόπο. Τότε η νηπιαγωγός παρενέβη και της έδειξε πώς να τον κρατάει σωστά τότε η Α. ξαναπροσπάθησε να γράψει την λέξη και την έγραψε σωστά τότε η νηπιαγωγός της είπε “μπράβο σου Α. είδες πόσο εύκολο ήταν;” το κορίτσι χαμογέλασε και έκατσε στην θέση του δίνοντας την σειρά της στο επόμενο παιδί.	Επέλεξα το συγκεκριμένο περιστατικό καθώς έχω παρατηρήσει και στο παρελθόν πως η Α. έχει αντιμετωπίσει και άλλες φορές στο παρελθόν δυσκολίες στον τρόπο γραφής της και όπως βλέπουμε εδώ με τη βοήθεια της εκπαιδευτικού αλλά και την προσπάθεια της καταφέρνει και αποκτά μέσα από τις δραστηριότητες που έχουν να κάνουν με τη γραφή όλο και μεγαλύτερη ευχέρεια στον τρόπο γραφής της.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Καθώς τελειώναμε την λίστα άκουσα την Νεκταρία να λέει στον διπλανό της καθώς την «διάβαζε»: «Πω πω! Λέει πολλά η μπροστινή μεριά της λίστας. Έχει πολύ μεγάλα γράμματα, κοίτα πόσα πολλά γράφει!»

Πασχάλης: «Ναι, αφού κάναμε πολλή ώρα να τις πούμε τις μεγάλες λέξεις!»

Νεκταρία: «Δίκιο έχεις... και η “προβοσκίδα” του ελέφαντα ήταν τόσο μεγάλη, λογικό να έχει τόσο μεγάλα γράμματα.»

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Καθώς τελειώναμε την λίστα άκουσα την Νεκταρία να λέει στον διπλανό της καθώς την «διάβαζε»:

«Πω πω! Λέει πολλά η μπροστινή μεριά της λίστας. Έχει πολύ μεγάλα γράμματα, κοίτα πόσα πολλά γράφει!»

Πασχάλης: «Ναι, αφού κάναμε πολλή ώρα να τις πούμε τις μεγάλες λέξεις!»

Νεκταρία: «Δίκιο έχεις... και η “προβοσκίδα” του ελέφαντα ήταν τόσο μεγάλη, λογικό να έχει τόσο μεγάλα γράμματα.»

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Εδώ είναι φανερές δύο αντιλήψεις των παιδιών για το σύστημα της γραφής, στις οποίες νομίζω ότι βρίσκονται ανάμεσα και τα δυο παιδιά. Φυσικά οι υποθέσεις που έχουν διαμορφώσει τα παιδιά γύρω από την γραφή δεν εναρμονίζονται με τις συμβατικές παραδοχές των ενηλίκων, αλλά αποκαλύπτουν τον τρόπο με τον οποίο σκέφτονται στην προσπάθεια κατάκτησης αυτής της γνώσης. Εδώ βλέπουμε ότι από την μία συνδέουν τον αριθμό των συμβόλων που χρησιμοποιούν με την διάρκεια εκφοράς του λόγου (αφού κάναμε πολλή ώρα να τις πούμε τις μεγάλες λέξεις) και από την άλλη εστιάζουν στις ποσοτικές και εικονιστικές ιδιότητες για τα γράμματα σε διάφορες λέξεις, όπως προβοσκίδα. (Δαφέρμου, κ.ά.,2008)

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Για να ψάξουμε τώρα να βρούμε τη Χιονάτη, λέει η συμφοιτήτριά μου καθώς ξεφυλλίζει το βιβλίο για να το συγκεκριμένο παραμύθι ανάμεσα στα πολλά παραμύθια που περιέχει. Κυρία, λέει η Μ., αν έχει πίσω γράμματα τότε θα βρούμε που είναι η Χιονάτη. Έχεις απόλυτο δίκιο λέει η συμφοιτήτριά μου και γυρίζοντας στα περιεχόμενα βρίσκει αμέσως τη Χιονάτη. Ναι τώρα που μου το λες το βρήκα, λέει στη Μ.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Για να ψάξουμε τώρα να βρούμε τη Χιονάτη, λέει η συμφοιτήτριά μου καθώς ξεφυλλίζει το βιβλίο για να το συγκεκριμένο παραμύθι ανάμεσα στα πολλά παραμύθια που περιέχει. Κυρία, λέει η Μ., αν έχει πίσω γράμματα τότε θα βρούμε που είναι η Χιονάτη. Έχεις απόλυτο δίκιο λέει η συμφοιτήτριά μου και γυρίζοντας στα περιεχόμενα βρίσκει αμέσως τη Χιονάτη. Ναι τώρα που μου το λες το βρήκα, λέει στη Μ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Στην προκειμένη περίπτωση βλέπουμε ότι ένα τυχαίο περιστατικό, η αναζήτηση ενός συγκεκριμένου παραμυθιού σε ένα βιβλίο με πολλά παραμύθια, αποτέλεσε την αιτία που η Μ. ανακάλεσε στη μνήμη της προσωπικά βιώματα και εμπειρίες τα οποία προφανώς έχουν πάρει πλέον τη μορφή συγκεκριμένων γνώσεων. Η Μ. δηλαδή μπήκε στη διαδικασία επίλυσης ενός προβλήματος ανακαλώντας ήδη αποκτημένες γνώσεις. Γνώσεις σχετικά με το πώς μπορούμε να αναζητήσουμε κάτι σε ένα βιβλίο ανατρέχοντας στα περιεχόμενα. Αν και η Μ. δε χρησιμοποιεί τον όρο περιεχόμενα, ωστόσο, φαίνεται να έχει κατανοήσει πλήρως την έννοια και τη λειτουργία της. Είναι εξαιρετικά σημαντικό να γνωρίζουμε εμείς αυτές τις προϋπάρχουσες γνώσεις προκειμένου πάνω σε αυτές να δομούμε τους τρόπους γνωστικής ανάπτυξης των παιδιών. Τα μικρά παιδιά μαθαίνουν καθώς προσπαθούν να επιλύσουν προβλήματα και να δίνουν απαντήσεις στα προβλήματά τους ακόμα και αν κάνουν λάθη. (Δαφέρμου Χ., Κουλούρη Π., Μπασαγιάννη Ε., 2009)

Σχολιασμός

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1 (από αρχείο)

Σχολιασμός

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2 (από αρχείο)

Σχολιασμός

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 3 (από αρχείο)

Σχολιασμός

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 4 (από αρχείο)

Είναι σημαντικό να σημειώνετε γιατί θεωρείται το συγκεκριμένο ΚΣ σημαντικό κάθε φορά. Όταν αιτιολογείτε την επιλογή σας, αποδίδετε συγκεκριμένο νόημα στο συμβάν και δηλώνετε την οπτική με βάση την οποία θα επιχειρήσετε να το ερμηνεύσετε.

Συμβάλλει

- στην καλύτερη κατανόηση ιδιαίτερων πτυχών της εκπαιδευτικής διαδικασίας
- στη συνειδητοποίηση των προσωπικών σας αντιλήψεων για τη διδασκαλία και τη μάθηση (ρητών και άρρητων)

Για την ερμηνεία των ΚΣ αξιοποιούνται:

- Οι σημειώσεις από το μάθημα.
- Τα κείμενα και οι σημειώσεις που αναρτώνται στην η-τάξη
- Η βιβλιογραφία στην οποία γίνεται αναφορά στο μάθημα.
- Άλλες βιβλιογραφικές πηγές που γνωρίζετε από άλλα μαθήματα.
- Οι συζητήσεις που αναπτύσσονται στο μάθημα και στις εποπτείες.

Από το : Αυγητίδου, Σ. ; Τζεκάκη, Μ. & Τσάφος, Β. (2016). *Οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί παρατηρούν, παρεμβαίνουν, αναστοχάζονται*. Αθήνα : Gutenberg

Μελετήστε από τον 2^ο τόμο:

- τις σελ. 129-148 σχετικά με τα ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΥΜΒΑΝΤΑ &
- τις σελ. 149-168 σχετικά με το ΡΟΛΟ ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ και την αξιοποίησή του στην κατανόηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας